

Ірина КУЗЬМА

Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка

УДК 821.161.2-057.4Ковалик І.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2024.76.12567>

З НИЗИН ДО ВЕРШИН: НАУКОВИЙ ШЛЯХ ІВАНА КОВАЛИКА

Резюме: У статті подано короткий життєпис Івана Ковалика, показано тернистий шлях здібного юнака-патріота до світла високої науки і його повну відданість справжній українській філологічній ідеї попри складні обставини. Доробок мовознавця заслуговує уваги й системного опрацювання. Глибокі наукові розвідки, методичні праці, посібники, що збагатили різні мовознавчі галузі, зокрема українську морфеміку й дериватологію, ономастику, морфологію і синтаксис, фонологію і фонетику, лексикологію, семасіологію і лексикографію, діалектологію, термінологію, стилістику, лінгвістику тексту, історію української мови, історію лінгвістичних учень, славістику, порівняльне та загальне мовознавство, дотепер залишаються недочитаними, недооціненими, недооціненими. Стаття містить короткий огляд наукової спадщини Івана Ковалика, що становить 215 праць (серед яких 10 монографій), а також бібліографію українських мовознавців, які присвятили свої наукові розвідки різним питанням доробку вченого.

Ключові слова: Іван Ковалик, дериватологія, словотвірна система, ономастика, морфологія.

Iryna Kuz'ma

FROM LOW TO TOP: THE SCIENTIFIC PATH OF IVAN KOVALYK

Abstract: The article contains a short biography of Ivan Kovalyk, shows the thorny path of a capable young patriot to the light of high science, his complete dedication to the true Ukrainian philological idea despite difficult circumstances (an allusion to the life and creative path of Ivan Franko). The work of a linguist deserves attention and systematic processing. Scientific investigations, methodical works, scientist's manuals have enriched various linguistic fields, in particular Ukrainian morphemics and derivatology, onomastics, morphology and syntax, phonology and phonetics, lexicology, semasiology and lexicography, dialectology, terminology, stylistics, text linguistics, history of the Ukrainian language, history of linguistics student, Slavic studies, comparative and general linguistics... The article provides a brief overview of the scientific heritage of Ivan Kovalyk, which amounts to 215 works (including 10 monographs), and also collects and systematizes the bibliography of Ukrainian linguists who devoted their scientific explorations to various studies of the scientist.

Keywords: Ivan Kovalyk, derivatology, derivational system, onomastics, morphology.

«Як син селянина-русина, вигодований чорним селянським хлібом, працею твердих селянських рук, почуваю обов'язок панщиною всього життя відробити ті шеляги, які видала селянська рука на те, щоб я міг видряпатись на висоту, де видно світло, де пахне воля, де ясніють вселюдські ідеали» (Іван Франко)¹.

¹ І. Франко. *Де що про себе самого*. [у:] <https://frankovi.com.ua/ivan-franko-deshho-pro-sebe-samogo/>.

Ім'я професора Івана Ковалика добре відоме в українському і слов'янському мовознавстві. Його праці часто цитовані в україністиці і славистиці. Насамперед це стосується дериватологічних студій, які становлять найбільший і найвагоміший доробок ученого. Менше знайомі є дослідження в інших лінгвістичних галузях. Багатогранна наукова спадщина корифея українського мовознавства дотепер не до кінця осмислена й опрацьована, тому, на жаль, і недооцінена. Незаперечною є **актуальність** системного огляду **наукового доробку** вченого, зібрання бібліографії українських мовознавців, які присвятили свої **наукові розвідки** різним питанням, порушеним у студіях І. Ковалика, а також **доповнення його життєпису** на основі **спогадів сучасників** і раніше опублікованих коротких **енциклопедичних довідок**. Ідеї І. Ковалика не втратили значущості й донині, а його праці заслуговують уважного прочитання сучасних дослідників, оскільки мають не тільки теоретичну і практичну цінність у певній галузі, а й глобальне методологічне і загальнонаукове значення. З об'єктивних суспільно-політичних причин у біографії професора також є невідомі епізоди, деякі інформаційні розбіжності. Крім того, неоднозначне граматичне трактування слова в контексті зумовило сумнівне поширення в публікаціях про І. Ковалика двох різних назв його рідного села: Млини (род. Млинів, місц. у Млинах) і Млинів (род. Млинова, місц. у Млинові). Припущення про можливе перейменування не підтвердилося. Вирішити це питання допомогла праця мовознавця, у назві якої вжитий згаданий топонім, *Типологія системи словотвору прізвищ жителів села Млинів Жешівської області ПНР, 1967*¹ (форма родового множинної власної назви *Млинів* була помилково потрактована як початкова).

Отож народився Іван Іванович Ковалик 16 лютого 1907 р. в Млинах – українському селі колишнього Яворівського повіту, що тепер у Перемишльському повіті Підкарпатського воєводства Польщі. У 1952–1970 роках парохом Покровської млинівської церкви був о. Михайло Вербицький, і саме тут він написав мелодію до нашого національного гімну «Ще не вмерла Україна»².

Батьки мовознавця, неписьменні селяни, жили у великій скруті. Саме тому життєвий старт здібного до науки юного І. Ковалика, завжди вірного своїм цінностям, є алюзією до філософії життя його духовного батька Івана Франка³, який був взірцем для мовознавця протягом усього наукового шляху.

Спочатку І. Ковалик навчався у Млинівській початковій школі, а з 1917 р. – в Українській державній чоловічій гімназії міста Перемишля, яку закінчив у 1926 р. та склав матуру. Час гімназійного навчання припав на період свободи в національному вихованні дітей і молоді. Тоді учні разом із професорами урочисто відзначали всі українські пам'ятні дати, гуртом співаючи «Боже великий, єди-

¹Перевидано: І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, Ч. 2, Львів – Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

² Р. Маленков, *Польща. Млини. Пантеон автора гімну України*. [у:] <https://ukrainaincognita.com/zakordon/polshcha/pidkarpatske-voevodstvo/mlyny-panteon-avtora-gimnu-ukrainy>.

³ В. Грещук, *Іван Іванович Ковалик (1907–1989)*, «Етнос і культура» 2011–2012, № 8–9, с. 213–217.

ний». Однак на початку 1930-их років ця атмосфера істотно змінилася внаслідок політичних державних заборон¹.

У 1926 р. І. Ковалик вступив до духовної семінарії в Перемишлі, а в 1928 р. покинув теологію і став студентом гуманітарного факультету Львівського університету, який закінчив у 1933 р., здобувши ступінь магістра філософії в галузі слов'янської філології. У злиденні студентські роки доводилося важкою працею заробляти на хліб – товк на дорозі каміння². У 1933–1934 рр. навчався у докторантурі Львівського університету на україністиці, яку тоді очолював відомий польський україніст Ян Янів, що у всьому підтримував молодих українських мовознавців, керував лінгвістичним гуртком. Докторант І. Ковалик (разом із Михайлом Онишкевичем та Юліаном Редьком) відвідував заняття гуртка, публікуючи свої перші дослідження на сторінках часопису «Рідна мова», редактором якого був Іван Огієнко. Незважаючи на блискучий старт молодого перспективного вченого, його шлях до світла високої науки й визнання виявився тернистим: І. Ковалик був українцем і вірним ідеї та своїм переконанням патріотом, хоч жив у надзвичайно складну епоху різних політико-ідеологічних режимів. Через доповідь про дієслівний словотвір, виголошену українською мовою на II Міжнародному з'їзді славистів у Варшаві 1934 р., і через статтю, подану до друку українською мовою, був змушений залишити докторантуру, а також позбавлений права вчителювати навіть у школі. Успішному науковцеві, талановитому й високоосвіченому випускникові Львівського університету, який ще з гімназійних років знав грецьку, латинську та німецьку мови, мав ґрунтовні знання з україністики й полоністики, довелося працювати в пекарні. Вечорами він навчався у ремісничій школі, укладаючи словник пекарської термінології (утрачений під час війни) і збираючи матеріал для майбутніх лінгвістичних досліджень. У 1937 р. І. Ковалик знайшов прихисток у професора Іларіона Свенціцького на посаді наукового співробітника Українського національного музею, хоч виконував там ще й обов'язки бібліотекаря, екскурсовода, бухгалтера, адміністратора³. У той час написані ранні праці мовознавця: *Характеристика мови творів В. Стефаника*, *Характеристика стилю мови творів Стефаника*, *Стефаникове назовництво (Методи і техніка назовництва у творах В. Стефаника)*, *Функції дієслівних приростків в українській мові*, *Назалізація приголосних в українських говорах*, *Наворотні дієслова типу: ламати, прощати, потопати в світлі будови української мови*, *Багатство складених наворотних творил в українському дієслові // Рідна мова. Варшава, 1937–*

¹ У. Єдлінська, *Професор Іван Ковалик: епізоди життя і творчості*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 207–209.

² М. Худаш, *Світла пам'ять про вченого*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 182–188.

³ Ю. Редько, *Спогади про товариша*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 205–206; У. Єдлінська, *Професор Іван Ковалик: епізоди життя і творчості*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 207–209; Л. Коць-Григорчук, *Щедро виряджав у дорогу*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 207–209.

1939¹. У 1939 р. І. Ковалик став викладачем кафедри української мови Львівського державного університету, якою керував Василь Сімович, а в 1940–1941 – його аспірантом. У 1941–1942 рр. науковець був змушений знов повернутися до пекарської справи – працював службовцем у Львівському хліботресті, водночас викладаючи в ремісничій школі. У 1944 р. мовознавець обійняв посаду старшого викладача кафедри української мови Львівського державного університету імені Івана Франка, у 1946 р. – посаду доцента. У 1949 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «*Многочастні дієслова в українській мові в порівнянні з іншими слов'янськими мовами*», а в 1961 р. отримав ступінь доктора філологічних наук, захистивши дисертацію «*Питання словотвору іменників східнослов'янських мов у порівнянні з іншими слов'янськими*». У 1963 р. став професором Львівського університету. У непростий тоталітарний період 1950–1973 рр. учений завідував кафедрою української мови Львівського університету, вивівши її на найвищий науково-методичний рівень, зумівши згуртувати талановиту патріотичну студентську молодь і підготувати собі надійну зміну вірних учнів-послідовників. Початок 1970-их років став найважчим часом для кафедри, моторошним періодом утисків, переслідувань, репресій, звільнень, різних заборон (наприклад, наказ про припинення роботи над *Словником мови творів Івана Франка*, видання якого вже навіть було погоджене в Міністерстві освіти). Усе, що виплекав мудрий, умілий, одержимий кафедральними ідеями керівник, було зруйновано. У 1973 р. безпартійного І. Ковалика позбавили посади завідувача, і він, незважаючи на загальноукраїнське і міжнародне визнання, на успіх і високий авторитет у наукових колах, під тиском принизливих звинувачень, змушений був попрощатися з рідною кафедрою. Тоді професор переїхав до Івано-Франківська (перед тим, маючи троє дітей, «добровільно» відписав на користь держави пів власного скромного будинку на вул. Г. Квітки-Основ'яненка у Львові). В Івано-Франківському педагогічному інституті І. Ковалик очолював кафедру української мови з 1973 до 1983 року. Повернувшись до Львова, у 1983–1986 рр. читав лекції як професор-консультант у Дрогобицькому державному педагогічному інституті, працівники якого організували останню урочисту конференцію з нагоди 80-річного ювілею вченого. Помер Іван Іванович Ковалик 12 квітня 1989 р. у Львові, похований на Янівському цвинтарі².

¹ *Бібліографія праць Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 225.

² Життєпис викладено на основі збірної інформації, почерпнутої з праць: В. Грещук, *Учений, педагог, людина: до 100-річчя від дня народження професора І. Ковалика, «Українська мова»* 2007, № 1, с. 82–86; В. Грещук, *Внесок Івана Ковалика в українське і слов'янське мовознавство*, [у:] В. Грещук, *Студії з українського мовознавства. Вибрані праці*, Івано-Франківськ, 2009, с. 504–515; М. Демський, *Ковалик Іван Іванович*, [у:] *Українська мова: Енциклопедія*, Київ : Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2007, с. 267; *Іван Ковалик*, *Українська мова. Хрестоматія: в 3 кн., Кн. 2*, Укладачі: М. Железняк, Г. Козачук, Київ, 2014, С. 15–18; *Іван Ковалик у спогадах колег і учнів*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 178–224; І. Ощипко, *Ковалик як учений*, [у:] *Методичні читання «Словотвірна та семантична структура української лексики»*, присвячені пам'яті засновника дериватологічної школи на Україні проф. І. Ковалика. Тези доповідей, Львів, 1991; І. Ощипко, *Іван*

В історію мовознавчої науки І. Ковалик увійшов як різноплановий дослідник, коло наукових зацікавлень якого вражає широтою: це не тільки українська морфеміка й дериватологія, ономастика, морфологія і синтаксис, фонологія і фонетика, лексикологія, семасіологія і лексикографія, діалектологія, термінологія, стилістика, лінгвістика тексту, історія української мови, історія лінгвістичних учень, а й славістика, порівняльне та загальне мовознавство. Наукова спадщина вченого становить 215 праць, серед яких 10 монографій (декілька у співавторстві). Ім'я професора асоціюється насамперед із фундаментальними дериватологічними студіями, які становлять найбільший і найвагоміший його доробок в українському і слов'янському мовознавстві (понад 80 праць)¹. Найуживаніші терміни, якими послуговуються сучасні дериватологи, належать І. Коваликові, функціонують у його інтерпретації, а основні засади дериватологічної концепції мовознавця викладені у таких найвідоміших працях: *Питання слов'янського іменникового словотвору, 1958; Вчення про словотвір, 1958, 1961; Словотвір іменників у сербо-лужицьких мовах, 1964; Своєрідні особливості іменникового словотвору української мови, 1965; Дериватологія (словотвір) як самостійна лінгвістична дисципліна та її місце в системі науки про мову, 1979; Семантична функція кореня в словотвірному гнізді, 1983* та ін.² Учений беззаперечно обґрунтував необхідність виділити дериватологію в окрему мовознавчу дисципліну зі спеціальним предметом дослідження, власною проблематикою та системою наукових понять, а також зі специфічними прийомами й методами вивчення словотвору і словотворення, визначивши місце словотвірного рівня у структурі й системі мови. Він також чітко розмежував паронімні стрижневі поняття дериватології *словотвірний* (стосується системи словотвору) і *словотворчий* (служить для творення, пов'язаний зі словотворенням), *словотвір* (система) і *словотворення* (процес). Основним і вирішальним при встановленні лінгворівнів мовознавець уважав виділення їхніх одиниць. Для словотвірної системи основною такою одиницею мовознавець визнав *дериватему*, яка характеризується відповідною словотвірною формою та словотвірним значенням і в якій виявляється відповідний *словотвірний тип*. *Дериватемі* як узагальненому інваріантові підлягають усі структурно однотипні *деривати* (чітке розмежування рівня мови й мовлення у словотворі). Система словотвору, підпорядкована системі мови в цілому, за концепцією І. Ковалика, містить такі різнорівневі взаємозалежні величини: *словотвірний тип, словотвірний розряд, словотвірна категорія, словотвірний клас. Словотвірний тип* – найменша комплексна одиниця, що становить єдність

Ковалик – завідувач кафедри української мови Львівського університету ім. І. Франка, [в:] Українська філологія: досягнення і перспективи. Львів, 1995; О. Сербенська, Професор Іван Ковалик, його доба та оточення, «Дзвін» 2002, № 9, с. 103–110; З. Терлак, Ковалик Іван Іванович, [в:] Енциклопедія сучасної України, Київ, 2013, т. 13, с. 456.

¹ І. Ощипко, *Ковалик як учений, [у:]* Методичні читання «Словотвірна та семантична структура української лексики», присвячені пам'яті засновника дериватологічної школи на Україні проф. І. Ковалика. Тези доповідей, Львів, 1991, с. 4.

² Перевидано: І. Ковалик, *Вчення про словотвір. Вибрані праці*, Част. 1, Івано-Франківськ–Львів, 2007, 404 с.

1) *частиномовної належності твірної бази*, 2) *дериваційного форманта* і 3) *словотвірного значення конкретних дериватів*. Сукупність семантично однорідних *словотвірних типів* – це *словотвірний розряд*. *Словотвірна категорія* об'єднує споріднені *словотвірні розряди*, а сукупність усіх *словотвірних категорій* однієї частини мови – це *словотвірний клас*. Сукупність *словотвірних класів* різних частин мови становить систему словотвору певної мови. Цінним у дериватологічному доробку І. Ковалика є також виявлення української національної специфіки дериваційної системи в загальнослов'янському контексті, опрацювання словотвірної семантики, зокрема типів *словотвірного значення*, характеристика і класифікація *корневих* й *афіксальних морфем* за різними параметрами (функціями, походженням, структурою, фонемним складом і його мінливістю...), розмежування *кореня* й *кореневого слова*, *синхронії* та *діахронії* у словотворі й морфеміці, типологія *способів словотворення*, розроблена методика проведення *морфемного* і *словотвірного розбору*, а також методика та методологія укладання й опису *словотвірних гнізд* із обов'язковим урахуванням і *структури*, і *семантики* твірних і похідних. Український дериватолог ще в 1950-их роках звернув увагу на необхідність двобічного вивчення словотвору – через призму не тільки *словотворчих афіксів*, а й *твірних баз*. Це й спонукало учнів І. Ковалика (В. Грещука і його послідовників) до написання нових основоцентричних праць і до формування нового напрямку в науці про словотвір – *основоцентричної дериватології*. Про питання словотвору в науковій спадщині І. Ковалика див. ще розвідки Василя Грещука¹ та Євгенії Карпіловської².

Менш зніними є фундаментальні ономастичні дослідження І. Ковалика, предметом яких стали географічні назви й антропоніми, а також їхні взаємозв'язки з відповідними апелятивами. Автор висвітлював різні, часто дискусійні, питання топоніміки, гідроніміки й антропоніміки, а саме: *ономатизації*, *трансономатизації* і *деономатизації*; *семантичної структури* власних назв і їхнього місця у сфері мови й мовлення; спільного й відмінного між загальною і власною назвою; аналізував оніми у словотвірному аспекті (*Топоніми і гідроніми у сфері мови і мовлення*, 1966; *Про ономатизацію, трансономатизацію і деономатизацію*, 1969; *Смислова структура власних імен*, 1969; *Про інформацію власних назв у сфері мови і мовлення*, 1974; *Про власні і загальні назви в українській мові*, 1977; *Словотворча будова української топоніміки*, 1960; *Словотвір особових імен в українській мові (здрібніло-пестливі утворення)*, 1965; *Типологія системи словотвору прізвищ жителів села Млинів Жешівської області ПНР*, 1967; *Українські*

¹В. Грещук, *Іван Ковалик як дериватолог*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 7–13; В. Грещук, *Дериватологічна концепція Івана Ковалика*, [в:] І. Ковалик, *Вчення про словотвір. Вибрані праці*, Івано-Франківськ – Львів, 2007, с. 6–20; В. Грещук, *Внесок Івана Ковалика в українське і слов'янське мовознавство*, [у:] Грещук В. *Студії з українського мовознавства. Вибрані праці*, Івано-Франківськ, 2009, с. 504–515; В. Грещук, *Концепція порівняльного дослідження словотвору слов'янських мов проф. Івана Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с. 14–20.

²Є. Карпіловська, *Концепція словотвору І. Ковалика в контексті сучасної слов'янської дериватології*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с. 21–31.

топоніми з суфіксами *-ищ-е, -нищ-е, -лищ-е, -бищ-е, -овищ-е, -иськ-о, -овиськ-о* на загальнослов'янському фоні, 1970¹. Така наукова спадщина 1960–1970-х років не втратила актуальності донині, вона заслуговує особливої уваги сучасних дериватологів та ономастів, оскільки має не тільки практичну цінність, а й методологічне й загальнонаукове значення. Аналіз власних особових і географічних назв у працях І. Ковалика став не тільки значним кроком до *системного опрацювання антропонімікону й топонімікону* української літературної мови та її діалектів у загальнослов'янському контексті, до виявлення закономірностей і особливостей онімного творення, спільного й відмінного в деривації онімів та апелятивів, а й підставою до численних цінних узагальнень, що стосуються української *словотвірної системи* в діахронії та синхронії, а також місця ономастикону в цій системі: 1. Більшість власних назв утворюється за загальномовними дериваційними моделями засобами і способами, характерними і для апелятивів. Специфічне онімне словотворення трапляється значно рідше. 2. Саме власна назва може зберігати історичну пам'ять про архаїчні словотвірні типи, що в сучасній мові відсутні на апелятивному матеріалі. 3. Характеристика словотвірної системи мови буде об'єктивною і повною тільки тоді, коли вона опиратиметься на аналіз усіх словотвірних типів, до яких послідовно залучатимуться всі деривати, у тому числі і власні назви. Завдання й перспективи українських дериватологічних та ономастичних досліджень, які окреслив І. Ковалик (зокрема вивчення словотвору в тісному зв'язку з ономастикою, а також вироблення схеми ономастичного аналізу, обов'язковим елементом якого буде вияв зв'язку між онімом і його твірною базою – загальною чи власною назвою), залишаються актуальними для нас і тепер. Особливо це стосується вивчення специфічного онімного словотворення, що не має відповідних словотвірних моделей в апелятивній деривації. Докладніше про І. Ковалика-ономаста див. статтю Ірини Кузьми².

Вагомим є внесок І. Ковалика і в українську граматику, особливо в морфологію: теоретичне обґрунтування принципів поділу слів на частини мови з урахуванням *семантичних, морфологічних, словотвірних і синтаксичних* чинників, питань *частиномовної (категорійної) семантики* (лінгвальна величина, що виявляється у лексичних значеннях відповідних частин мови як абстрактне в конкретному, як загальне в індивідуальному), співвідношення *лексичного і граматичного* в частиномовному значенні, проблем *граматичних (семантико-граматичних) категорій* у мові й мовленні, *граматичних значень* і різних типів *граматичних форм*, а також опис морфологічної системи українського дієслова. Усе це стало надійною базою для формування категорійної граматики сучасної української мови. Граматичну спадщину І. Ковалика містять такі основні праці: *Вступ, 1969*³; *Про граматичні категорії в сфері мови і мовлення, 1966*; *Теоретичні питання граматики, 1969*; *Логіко-лінгвальна природа категоріальних значень частин мови, 1970*; *Граматичні категорії в сучасній українській мові та методи їх*

¹ Перевидано: І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів; Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

² І. Кузьма, *Питання онімного словотворення в науковій спадщині Івана Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2019, вип. 71 (1), с. 79–84.

³ *Сучасна українська літературна мова: морфологія*, за заг. ред. І. К. Білодіда, Київ, 1969, 583 с.

вивчення, 1973; *Про лінгвальні категорії, їх властивості і види*, 1980; *До питання про поняттєві і мовні категорії*, 1987 та ін.¹ Про І. Ковалика-граматиста див. ще статтю Володимира Барчука².

Проблеми фонетики й фонології, зокрема асиміляції та дисиміляції приголосних у слов'янських мовах, історичні зміни в системі голосних фонем української мови з IX до XX ст., дискусійне питання довгих приголосних фонем у сучасній українській мові (учений переконував, що при встановленні довгих приголосних фонем слід використовувати фонологічні опозиції не тільки початкових форм і їхніх афіксальних похідних, а й усіх можливих словоформ) найповніше відображені в дослідженнях: *Назалізація і деназалізація приголосних у слов'янських мовах*, 1953; *Історичні зміни диференційних ознак системи голосних фонем у давньоруській і українській мовах*, 1963; *Історія системи голосних фонем у староукраїнській і українській мовах*, 1963; *Про довгі приголосні фонем в сучасній українській літературній мові*, 1973³. Аналіз фонологічно-фонетичної спадщини І. Ковалика див. у статтях Володимира Пілецького⁴.

Діалектологічні студії І. Ковалика (*Слово «треба» в українських говірках і літературній мові*, 1948; *Деякі загальнотеоретичні питання перспективної діалектології (на матеріалах процесу літературної нормалізації живої народно-розмовної мови населення сучасної Львівщини)*, 1965; *Про синхронію і діахронію в діалектології*, 1965; *Взаємодія української літературної мови і територіальних діалектів у іменниковому словотворі*, 1977 та ін.⁵) – це висвітлення питання типології фонем у діалектах, співвідношення синхронії й діахронії, статистики й динаміки, взаємодії діалектів з літературною мовою, проблеми нівелювання місцевих особливостей мови і загрози олітературнення діалектного мовлення, аналіз конкретних фонетичних, лексико-семантичних, граматичних і особливо словотвірних явищ у говорах української мови. Наукове осмислення актуальних питань цієї галузі має особливу цінність насамперед тому, що є результатом багаторічної участі мовознавця як наукового консультанта в діалектологічних експедиціях, які відбувалися з метою збору матеріалу живого мовлення для «Атласу української мови». Лінгвогеографічне дослідження діалектів, зокрема картографування словотвірних явищ в АУМ, увійшло в «Загальнослов'янський лінгвістичний атлас». Саме карти лексико-словотвірної серії дають змогу виявити і ступені спорі-

¹ Перевидано: І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів–Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

² В. Барчук, *Засади категоріології в працях І. Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с. 130–137.

³ Перевидано: І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів–Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

⁴ В. Пілецький, *Дискусійні питання української фонології в працях Івана Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с. 232–237; В. Пілецький, *Фонологічні студії Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 62–64.

⁵ Перевидано: І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів–Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

джености слов'янських мов, і національну специфіку кожної з них. Про І. Ковалика-діалектолога див. праці Ярослави Закревської¹ та Оксани Костів².

Іван Ковалик як лінгвостиліст і лексикограф відомий вже згаданими вище ранніми розвідками про мову В. Стефаніка (збереглися частково), а також ґрунтовними дослідженнями художнього слова в цілому. Роздуми над естетичною функцією слова в художньому тексті, а також над науковим словом Івана Франка (*Текст як об'єкт лінгвістичного аналізу*, 1984; *Типологічна лінгвостилістична інтерпретація ліричного героя «Каменярів» І. Франка*, 1975; *Текстологічні спостереження над художніми текстами твору Івана Франка «Гімн»*, *Питання лінгвостилістики у працях І. Франка*, 1985; *Наукова лінгвістична проблематика в працях Івана Франка*, 1965; *Іван Франко про методи наукового пізнання*, 1968; *Питання наукознавства у працях Івана Франка*, 1968)³, написання першого українського підручника з лінгвістики тексту⁴, робота разом зі студентами над створенням картотек для словників мови В. Стефаніка (1947–1948) та І. Франка (перервана заборонаю на початку 1970-их), на основі яких пізніше були укладені словопоказчики⁵ у співавторстві з І. Ощипко та Л. Полюгою, вироблення методології і методики укладання словників мови художніх творів письменників (*Принципи укладання словника мови І. Я. Франка*, 1968; *Про типологічну інтерпретацію художнього слова та вияв майстерності у Словнику мови творів І. Франка*, 1969; *Наукові основи побудови Словника мови художніх творів Василя Стефаніка; Наукові філологічні основи укладання і побудови Словника мови художніх творів Івана Франка*, 1972)⁶ становлять вагомий внесок у розвиток різних галузей української мовознавчої науки, а саме: лінгвістичний аналіз тексту, лінгвостилістика, письменницька лексикографія, лінгвістичне франкознавство, у тому числі й наукове лінгвістичне франкознавство, основоположником якого, безсумнівно, був І. Ковалик. Огляд доробку мовознавця в цих галузях див. також у статтях І. Ощипко⁷, І. Кочан⁸, Л. Невідомської⁹.

¹ Я. Закревська, *Діалектологічні студії у творчому доробку Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 27–31.

² О. Костів, *Іван Ковалик і проблеми сучасної діалектології*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64 (2), с. 197–203.

³ Перевидано: І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів–Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

⁴ І. Ковалик, Л. Мацько, М. Плющ, *Методика лінгвістичного аналізу тексту*, Київ, 1984, 118 с.

⁵ І. Ковалик, І. Ощипко, *Художнє слово Василя Стефаніка: матеріали для Словопоказчика до новел В. Стефаніка*, Львів, 1972, 102 с.

І. Ковалик, І. Ощипко, М. Полюга, *Лексика поетичних творів Івана Франка. Методичні вказівки з розвитку лексики*, Львів, 1990, 264 с.

⁶ Перевидано: І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів–Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

⁷ І. Ощипко, *Іван Ковалик – лінгвостиліст*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 20–23.

⁸ І. Кочан, *Лінгвістичний аналіз тексту в інтерпретації Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 56–61.

І. Ковалик-термінознавець вирішував проблеми упорядкування, систематизації, нормалізації й кодифікації понять науки й техніки, докладно аналізуючи українську лінгвістичну термінологію (особливо словотвірну, а також ономастичну та граматичну), розробляв методологічні засади дослідження термінів, що стало надбанням не тільки україністики, а й славістики (*Логіко-лінгвістична проблематика технічної термінології у слов'янських мовах, 1969; До упорядкування системи українських ономастичних термінів, 1976; Про систематизацію українських ономастичних термінів, 1976; Словотвірний чи словотворчий?, 1981*)¹. Докладніше про термінологічну наукову спадщину професора див. у статті І. Кочан².

Питання історії української мови завжди були особливо актуальними для І. Ковалика, про що свідчать його ґрунтовні історичні коментарі при аналізі більшості синхронних явищ різних мовних рівнів, зокрема, словотвору, граматики, фонології, фонетики. Науковець також є автором спеціального дослідження з історичного синтаксису (*Заперечні речення в листах і універсалах гетьмана Богдана Хмельницького, 1955*)³, у якому, аналізуючи різні формально-граматичні і функційні типи заперечення в мові XVII ст., він акцентує на виразній морфологічно-синтаксичній українській особливості – уживанні прямого додатка в родовому відмінку при заперечних перехідних дієсловах. Більш докладно про історію мови в науковому доробку І. Ковалика див. у статті Д. Гринчишина⁴.

Цікавили дослідника і проблеми загального мовознавства, зокрема різних лінгвістичних теорій, методології і методики дослідження, розвитку термінології, історії лінгвістичної думки (*Програма курсу «Загальне мовознавство», 1980⁵ та Підручник для студентів спеціальності «Українська мова і література»⁶*). Про це див. у статті І. Галенко⁷. Дослідження І. Ковалика з україністики і славістики

⁹ Л. Невідомська, *Іван Ковалик і проблеми лексикографування мови художніх творів*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 14–19.

¹ *Бібліографія праць Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 225–232; І. Ковалик, *Вчення про словотвір: вибрані праці*, ч. 1, Івано-Франківськ–Львів, 2007, 404 с.; І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів–Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

² І. Кочан, *Термінознавчі дослідження професора Івана Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64 (2), с. 300–309.

³ І. Ковалик, *Питання українського і слов'янського мовознавства: вибрані праці*, ч. 2, Львів–Івано-Франківськ, 2008, 496 с.

⁴ Д. Гринчишин, *Іван Ковалик – дослідник історії мови*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 50–55.

⁵ *Бібліографія праць Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 231.

⁶ І. Ковалик, С. Самійленко, *Загальне мовознавство. Історія лінгвістичної думки*, Київ, 1985, 214 с.

⁷ І. Галенко, *Проблеми загального мовознавства у працях професора Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 32–49.

часто мають широкий загальнолінгвістичний контекст, а тому й неоціненну загальномовознавчу вартість.

Професор Іван Ковалик як автор ґрунтовних досліджень заклав науковий фундамент багатьох галузей мовознавства, а як талановитий педагог, український патріот, шляхетний, доброзичливий і вимогливий керівник, відданий науці дослідник своїм прикладом виховав гідних учнів-послідовників, які передають світло душі й розуму свого Вчителя наступним поколінням.

References

- Barchuk V., *Zasady katehoriolohii v pratsiakh I. Kovalyka*, Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia filolohichna, 2017, vup. 64, ch. I, s. 130–137 // Барчук В., *Засади категоріології в працях І. Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с. 130–137.
- Bibliohrafiia prats Ivana Kovalyka*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyka. Lviv, 2003, s. 225–232 // *Бібліографія праць Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 225–232.
- Demskyi M., *Kovalyk Ivan Ivanovych*, [w:] *Ukrainska mova. Entsyklopediia*. Kyiv : *Ukrainska entsyklopediia im. M. P. Bazhana*, 2007, s. 267 // Демський М., *Ковалик Іван Іванович*, [в:] *Українська мова. Енциклопедія*. Київ : *Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана*, 2007, с. 267.
- Franko I. *Deshcho pro sebe*. [y:] <https://frankovi.com.ua/ivan-franko-deshho-pro-sebe-samogo/> (10.06.2024). // Франко І. *Дещо про себе*. [у:] <https://frankovi.com.ua/ivan-franko-deshho-pro-sebe-samogo/> (10.06.2024).
- Greshchuk V., *Deryvatolohichna kontsepsiia Ivana Kovalyka*, [w:] *Ivan Kovalyk. Vchennia pro slovotvir. Vybrani pratsi*, Ivano-Frankivsk – Lviv, 2007, s. 6–20 // Грещук В., *Дериватологічна концепція Івана Ковалика*, [в:] *Іван Ковалик. Вчення про словотвір. Вибрані праці*, Івано-Франківськ–Львів, 2007, с. 6–20.
- Greshchuk V., *Ivan Ivanovych Kovalyk (1907–1989)*, „Etnos i kultura” 2011–2012, № 8–9, s. 213–217 // Грещук В., *Іван Іванович Ковалик (1907–1989)*, «Етнос і культура» 2011–2012, № 8–9, с. 213–217.
- Greshchuk V., *Ivan Kovalyk yak deryvatoloh*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyka, Lviv, 2003, s. 7–13 // Грещук В., *Іван Ковалик як дериватолог*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 7–13.
- Greshchuk V., *Kontsepsiia porivnialnoho doslidzhennia slovotvoru slovianskykh mov prof. Ivana Kovalyka*, Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia filolohichna, 2017, vup. 64, ch. I, s.14–20 // Грещук В., *Концепція порівняльного дослідження словотвору слов'янських мов проф. Івана Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с.14–20/
- Greshchuk V., *Uchenyi, pedahoh, liudyna: do 100-richchia vid dnia narodzhennia profesora I. Kovalyka*, „Ukrainska mova” 2007, № 1, s. 82–86 // Грещук В., *Учений, педагог, людина: до 100-річчя від дня народження професора І. Ковалика*, «Українська мова» 2007, № 1, с. 82–86.
- Greshchuk V., *Vnesok Ivana Kovalyka v ukrainske i slov'ianske movoznavstvo*, [u:] Greshchuk V. *Studii z ukrainskoho movoznavstva. Vybrani pratsi*. Ivano-Frankivsk, 2009, s. 504–515 // Грещук В., *Внесок Івана Ковалика в українське і слов'янське мовознавство*, [у:] Грещук В. *Студії з українського мовознавства. Вибрані праці*. Івано-Франківськ, 2009, с. 504–515.
- Halenko I., *Problemy zahalnoho movoznavstva u pratsiakh profesora Ivana Kovalyka*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyka, Lviv, 2003, s. 32–49 //

- Галенко І., *Проблеми загального мовознавства у працях професора Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 32–49.
- Грунчичшин Д., *Ivan Kovalyk – doslidnyk istorii movy*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 50–55 // Гринчишин Д. *Іван Ковалик – дослідник історії мови*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 50–55.
- Iedlins'ka U., *Profesor Ivan Kovalyk: epizody zhyttia i tvorchosti*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 207–209 // Єдлінська У., *Професор Іван Ковалик: епізоди життя і творчості*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 207–209.
- Ivan Kovalyk u spohadakh koleh i uchniv*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 178–224 // *Іван Ковалик у спогадах колег і учнів*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 178–224.
- Ivan Kovalyk*, [w:] Ukrainska mova. Khrestomatiia: v 3 kn. Knyha 2. Ukl.: M. Zhelezniak, H. Kozachuk, Kyiv, 2014, s. 15–18 // *Іван Ковалик*, [в:] Українська мова. Хрестоматія: в 3 кн. Книга 2. Укл.: М. Железняк, Г. Козачук, Київ, 2014, с. 15–18.
- Karpilovska Ye., *Kontseptsiia slovotvoru I. Kovalyka v konteksti suchasnoi slovianskoi deryvatolohii*, Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna, 2017, vup. 64, ch. I, s. 21–31 // Карпіловська Є., *Концепція словотвору І. Ковалика в контексті сучасної слов'янської дериватології*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с. 21–31.
- Khudash M., *Svitla pam'iat pro vchenoho*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 182–188 // Худаш М., *Світла пам'ять про вченого*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 182–188.
- Kochan I., *Linhvistychnyi analiz tekstu v interpretatsii Ivana Kovalyuka*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 56–61 // Кочан І., *Лінгвістичний аналіз тексту в інтерпретації Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 56–61.
- Kochan I., *Terminoznavchi doslidzhennia profesora Ivana Kovalyuka*, [u:] Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna, 2017, vup. 64 (2), s. 300–309 // Кочан І., *Термінознавчі дослідження професора Івана Ковалика*, [у:] Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64 (2), с. 300–309.
- Kostiv O., *Ivan Kovalyk i problemy suchasnoi dialektolohii*, Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii filolohichna, 2017, vup. 64 (2), s. 197–203 // Костів О., *Іван Ковалик і проблеми сучасної діалектології*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64 (2), с. 197–203.
- Kots'-Hryhorchuk L., *Shchedro vyriadzhav u dorohu*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 207–209 // Коць-Григорчук Л., *Щедро виряджав у дорогу*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 207–209.
- Kovalyk I., *Vchennia pro slovotvir. Vybrani pratsi, chast.1*, Ivano-Frankivsk – Lviv, 2007, 404 s. // Ковалик І., *Вчення про словотвір. Вибрані праці, част. 1*, Івано-Франківськ – Львів, 2007, 404 с.
- Kovalyk I., Matsko L., Pliushch M., *Metodyka linhvistychnoho analizu tekstu*, Kyiv, 1984, 118 s. // Ковалик І., Мацько Л., Плющ М., *Методика лінгвістичного аналізу тексту*, Київ, 1984, 118 с.

- Kovalyk I., Oshchypko I., *Khudozhnie slovo Vasylia Stefanyka: materialy dlia Slovorokazhchyka do novel V. Stefanyka*, Lviv, 1972, 102 s. // Ковалик І., Ощипко І., *Художнє слово Василя Стефаника: матеріали для Словопоказчика до новел В. Стефаника*, Львів, 1972, 102 с.
- Kovalyk I., Oshchypko I., Poliuha M., *Leksyka poetychnykh tvoriv Ivana Franka. Metodychni vkazivky z rozvytku leksyky*, Lviv, 1990, 264 s. // Ковалик І., Ощипко І., Полюга М., *Лексика поетичних творів Івана Франка. Методичні вказівки з розвитку лексики*, Львів, 1990, 264 с.
- Kovalyk I., *Pytannia ukrainskoho i slovians'koho movoznavstva. Vybrani pratsi*, ch. 2, Lviv; Ivano-Frankivsk, 2008, 496 s. // Ковалик І., *Питання українського і слов'янського мовознавства. Вибрані праці*, ч. 2, Львів; Івано-Франківськ, 2008, 496 с.
- Kovalyk I., Samiilenko S., *Zahalne movoznavstvo. Istoriiia lnhvistychnoyi dumky*, Kyiv, 1985, 214 s. // Ковалик І., Самійленко С., *Загальне мовознавство. Історія лінгвістичної думки*, Київ, 1985, 214 с.
- Kuz'ma I., *Pytannia onimnoho slovotvorennia v naukovi spadshchyni Ivana Kovalyka*, Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna, 2019, vup. 71 (1), s. 79–84 // Кузьма І., *Питання онімного словотворення в науковій спадщині Івана Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2019, вип. 71 (1), с. 79–84.
- Malenkov R. *Polshcha. Mlyny. Panteon avtora himny Ukrainu* [u:] <https://ukrainaincognita.com/zakordon/polshcha/pidkarpatske-voevodstvo/mlyny-panteon-avtora-gimnu-ukrainy>. // Маленков Р., *Польща. Млини. Пантеон автора гімну України*. [y:] <https://ukrainaincognita.com/zakordon/polshcha/pidkarpatske-voevodstvo/mlyny-panteon-avtora-gimnu-ukrainy>.
- Nevidoms'ka L., *Ivan Kovalyk i problemy leksykohrafuvannia movy khudozhnikh tvoriv*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyka, Lviv, 2003, s.14–19 // Невідомська Л., *Іван Ковалик і проблеми лексикографування мови художніх творів*, [y:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с.14–19.
- Oshchypko I., *Ivan Kovalyk – lnhvostylist*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyka, Lviv, 2003, s. 20–23 // Ощипко І., *Іван Ковалик – лінгвостиліст*, [y:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 20–23.
- Oshchypko I., *Ivan Kovalyk – zaviduvach kafedry ukrainskoi movy Lvivskoho universytetu im. I. Franka*, [w:] *Ukrainska filolohiia: dosiahnennia i perspektvyu*, Lviv, 1995, s. 145–150 // Ощипко І., *Іван Ковалик – завідувач кафедри української мови Львівського університету ім. І. Франка*, [v:] *Українська філологія: досягнення і перспективи*, Львів, 1995, с. 145–150.
- Oshchypko I., *Kovalyk yak uchenyi*, [u:] *Metodychni chytannia «Slovotv. ta semant. struktura ukr. leksyky»*, prysviacheni pam'iaty zasnovnyka deryvatol. shkoly na Ukraini prof. I. Kovalyka. Tezy dopovidei, Lviv, 1991, s. 4 // Ощипко І., *Ковалик як учений*, [y:] *Методичні читання «Словотв. та семант. структура укр. лексики»*, присвячені пам'яті засновника дериватол. школи на Україні проф. І. Ковалика. Тези доповідей, Львів, 1991, с. 4.
- Piletskyi V., *Dyskusiini pytannia ukrainskoi fonolohii v pratsiakh Ivana Kovalyka*, Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna, 2017, vup. 64, ch. I, s. 232–237 // Пілецький В., *Дискусійні питання української фонології в працях Івана Ковалика*, Вісник Львівського університету. Серія філологічна, 2017, вип. 64, ч. I, с. 232–237.
- Piletskyi V., *Fonolohichni studii Ivana Kovalyka*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyka, Lviv, 2003, s. 62–64 // Пілецький В., *Фонологічні студії Іва-*

на Ковалика, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 62–64.

Red'ko Yu., *Spohady pro tovarysha*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 205–206 // Редько Ю., *Спогади про товариша*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 205–206.

Serbens'ka O., *Profesor Ivan Kovalyk, yoho doba ta otochennia*, „Dzvin” 2002, № 9, s. 103–110 // Сербенська О., *Професор Іван Ковалик, його доба та оточення*, «Дзвін» 2002, № 9, с. 103–110.

Suchasna ukrains'ka literaturna mova: morfolohiia, za zah. red. I. K. Bilodida, Kyiv, 1969, 583 s. // *Сучасна українська літературна мова: морфологія*, за заг. ред. І. К. Білодіда, Київ, 1969, 583 с.

Terlak Z., *Kovalyk Ivan Ivanovych*, [w:] Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy, Kyiv, 2013, t. 13, s. 456 // Терлак З., *Ковалик Іван Іванович*, [в:] Енциклопедія сучасної України, Київ 2013, т. 13, с. 456.

Zakrevs'ka Ya., *Dialektolohichni studii u tvorchomu dorobku Ivana Kovalyuka*, [u:] Zbirnyk prats i materialiv na poshanu profesora Ivana Kovalyuka, Lviv, 2003, s. 27–31 // Закревська Я., *Діалектологічні студії у творчому доробку Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 27–31.

Я., *Діалектологічні студії у творчому доробку Івана Ковалика*, [у:] Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика, Львів, 2003, с. 27–31.

Ірина Кузьма – доцентка катедри української мови імені професора Івана Ковалика Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID: 0009-0008-8640-0019

Email: iryna.kuzma@lnu.edu.ua